

Boldogság-történet

*„Tény, hogy az egyik nap vág, a másik nap ragaszt,
megbízhatóan, a kleisztert meg maga keveri ki hozzá.
A világ meg történik, ahogy szokott, és nem megy vakációra.”*
(Mészöly Miklós)

Henye víztömeg a lábuk előtt, mintha már nem is élne. Állott, kesernyés halszag terjeng, vagy az is lehet, a csónakház cölöpjeinek rothadása ez. Negyven fok van, tán annál is több, az öreghídtól befelé, a maradéktalanul kikövezett tereken, érzetre ötven. A nő és a férfi onnan, a belvárosból menekültek ide, a folyami kikötő kocsmájába, ahol legalább tíz fokkal enyhébb a klíma. Árnyék is van, meg hűt a Tisza. Szemben a medencés strand, jobbról az új híd, balról a régi.

A városnak legalább két arca van, és ők már egy második ifjúságnyi ideje ezt a szundikáló középvárost látják belőle. Nyáron járnak el ide, amikor az idegenek szünidőn vannak. A hallgatók a tanév alatt is szeparált világokban élnek, iskolai gettóban és nélkülük üres lakótelepeken, de persze szabadon nyüzsögnek az utcákon, meglepik a kocsmákat. Ők is voltak idegenek itt, és azt hitték, nem lát-szik rajtuk. A mostaniak is biztosan azt hiszik. Pedig a viszonyuk a helyhez csak kollégiumok és albérletek relációja. Szociális hálók, melyek úgy-ahogy fenntartják őket, aztán egyszer csak vége lesz.

Hűtlen város, magakellettő szerető, aki csak más vágyát élvezzi, a sajátjától fáradt, ezért ritkán enged. Egy életen át lehet áhítozni rá.

A férfi azon gondolkodik, ha akkor, amikor úgy döntött, feladja öt éve formálódó felnőtt életét a Viharsarokban, ide költözött volna vissza (esett szó róla, óvatosan hívták is), és nem a fővárosba indul, akkor most ki lenne ő. Hogy *valaki más*, nevetségesen keskeny felismerés, mert egyfelől a mélyebb elemzéshez nincsenek komolyan vehető támpontok, másfelől a felszínen nem lenne olyan szembeszökő az eltérés. A férfi nyilván valami bölcsészféle lett volna akkor is, szerkesztő, pap, tanár.

Egymásra néznek a nővel, aki nem mellesleg a felesége, és akit szeret. Nem kell kimondani, már biztos – bár még csak délután két óra –, hogy zárásig itt lesznek. Nincs hová menni, a város tömény kőszivatarag ebben a forróságban. Sportfröccsöt isznak, egy deci száraz fehér asztali, négy szóda. Folyton vizelni kell tőle, de kellemes lebegést ad, nem húz le a mélybe. Néha teljesen elfelejtik, hogy ez az a régi város lenne. Egyetemista korukban ritkán jártak itt nyáron, bár a férfi szeretett volna a kollégiumban maradni akkorra is, de az oktatási hivatalok sosem engedélyezték. Költözhetett haza az apjával veszekedni.

Vajon egy itt töltött egyetemi nyár megmutatott volna valamit a lehetséges jövőből? Évfolyamtársak nélkül egy városban, ami hirtelen nem a bölcsészkar elzárt szigetein fekszik, egy város, melynek lakói többnyire csak üzletet látnak a

zsúfolt almamáterekben, fogyasztó tömeget, a nehezebb szívűek prostituálandó lányokat. Itt maradt volna az Eötvösben, a belvárosban, és egyszer csak nem jön szembe az utcán ismerős. Nem ritkán, soha. Ugyanaz a hely, egyik napról a másikra *tökéletesen* idegen. A fűcsomók helye változatlan, egy levél sem mozdult, jobbról, az út túloldalán a természettudományi kar, szemben a Dóm tér, a kijáratnál olajszag, paníroznak a Gödör séfjei. „Az emberek a város szavai”, mondta volna, talán, akkoriban mondott ilyeneket.

Egy időben, egyébként, elkezdte azt hazudni, úgy történt. Ő nyaranta is itt lakott. Voltak erre történetei. Jólesett átélni. Megértette, miért csinálják, akiknek az élete fikció. Krónikusan. De ő hamar ráunt, feszítette, hogy nem úgy volt, és olyan jó lett volna, ha csak egyszer legalább.

A felesége más eset, ő nem tanult itt. Az édesapja volt szerelmes a városba, ide jártak nyaralni. Állítólag a nyolcvanas években északról nézve a dél nyugatnak látszott. Biztosan a jugoszláv szabadság sugárzott át, gondolja a férfi, a csempészett valóság, az utcai tornacipők vakítóan fehér csillogása, hot-dog illat, vágyak, a Szabadkának állított tévéantenna. Később a nő már főiskolásként járt ide vissza: egy alternatív színházi fesztiválra. Borsodból. Miért épp ide? Próbálták elképzelni, hányszor mehetek el egymás mellett az utcán ismeretlenként, súrolták egymás vállát, a fiú meg is nézte magának az érzéki lányt, elvégre van szeme, és az legalább régen is volt.

A férj most meghozza az új kört, söröskorsó mérték, majdnem teljesen áttetsző, fakón halovány, sárgás derengésű ital, párasodó, vékonyfalú sopronis pohár, a buborékok szaladnak fölfelé. A víz felé néznek, háttal a szárazföldnek, kifordulva a kocsmá teréből. A buborékok rohannak fölfelé, minden más hiába mozdul, a férfi alig érzékeli. Számára mintha szemben, a strandon is elbújtak volna a fürdőzők.

Nem igaz – valamiért erre gondol közben –, nem lehetséges, hogy bárki is képes lenne rá, el tudja hinni a valóságos halálát. Mennyi póz, tanult mondatok, hittelt átítatott reménykedés, megmértelyezett képzelet, ábrándok, mások halálának gyöngé félreértése. Hogy *meg kell* halni: esetleg. De hogy a saját halál konkrétan bekövetkezik, nem máskor, hanem mondjuk *most*, azt biztosan nem. És már a *kell* konkretizálódása is olyan, mint egy várva várt hétvégét elmosó vasárnap-délután – kisgyerekként.

A férfinak különben könnyű dolga volt ezzel a várossal. Nem a gimnázium után jött, már lehetett volna egy felnőtt élete, és azzal, hogy tudott nemet mondani a könnyebbnek vélt útra, a szabadsághoz jutalom is járt. Volt mersze szégyennek maradni, egyetemistának állni, zsíros kenyéren élni, és ez képtelen büszkeséggel töltötte el. Önmaga számára is ismeretlen szorgalommal tanult. Könnyű volt szeretni a hősiességet. Ehhez a városnak kevés köze volt, igazából még a bölcsészkarnek se sok.

A nőnek is könnyű dolga volt ezzel a várossal. Úgy nőtt fel, hogy szeretni kell. Hogy bár nincsenek hegyek, ami jórészt megbocsáthatatlan, de itt lenne a másik élet. Egy lehetséges álom, az apja identitásaiból egy karéj, ez lenne az az élet, amikor sikerül elrugaszkodnia onnan, ahol igazából jól érzi magát. Itt biztosan teremtődtek volna polgári formák, zongora, de legalább egy kopottra használt pianínó a nappaliban.

És most a nő meg a férfi ülnek a ringatózó csónakházi kocsmában, és arról beszélnek, hogy mindkettőjük életét városok, terek, országok szabdalják korszakokra, fogalmuk sincs, milyen egy helyen változni meg, égni ki, szeretni meg, válni le, lenni valamilyenné. Boldogok, ami ebben a korban, negyven fölött, már szomorúság.

Olyan dedikáltan nem történik velük semmi, hogy azt valahogy meg kellene őrizni. Emlékezni kell rá, érteni az idő jeltelenségét, az üres percek hozta oldódást, hogy akkor *ez lenne az*. Ezt jelenti valamilyennek lenni, azt csinálni a szabadsággal, amit akarnak. Nos, akkor ilyenek ők valójában, civilként, a munkájuk zabolája és sorvezetői nélkül. A mániák és szakszerűségek felparcellázta lélek ennyit tud *magában*, nincs több, se más, se mélyebb réteg, de legalábbis nincs értelme azt mutatni, van. Ez az egész: ennyi, amikor elsimogatják. A folyton tartalékos civil én, ami a hetek körforgásában csak ütődik faltól falig, létezik még, vannak színei, illatos, formája van, múltja; és amikor valamilyen: ilyen. Ez az ő valóságuk, emberségük, mélyük, amiről persze a gyakorlatban nem kell gondolni semmit, mert nem az a fontos, hogy mi történik (elvégre nem történik majdhogynem semmi), hanem, hogy mivel. Kivel.

És az persze mégsem lehet lényegtelen, hogy milyen körülmények között szivárog le valami a szűrőn át, lesz kész ez a leltár. Nyilván nem mindegy, hogy a kirakó, makramé, koordinátarendszer miféle jelölt pontoktól indul. A lusta folyó a lábuk alatt. A totális kudarcból (múltuk imádott városa mint fullasztó kőszivattyú) a nyár szabadságába egyetlen stégen át vezetett az út. Megmenekültek egy kínos nyaralási nap elől, és belesodródta ebbe az elégedett nosztalgizálásba.

Hogy lehetne ezt elmesélni? Az anyjuknak, a barátoknak, a testvéreknek. Mi történt velük, amikor boldogok voltak a csónakházban, egy régi nyári délután, félig szemben ülve az ifjúságukkal. A tespedő Tisza masszírozta a várost, és ezt jó volt látni, a szeretetet. Ennyi? Ha ez a létezésük meztelensége, miért nem lehet róla konkrétabban fantáziálni? A férfi különösen hisz az anekdotákban, példázatokban, allegóriákban, neki, ha innen nézzük, kudarc is lehetne, hogy éppen a boldogságuknak nincsen története. Persze mégsem lehet ez konkrét fiaskó, mert ahhoz az kellene, hogy ezt valaki egyszer megkérdezze, hogy tényleg érdekelje, mit csinálnak, amikor boldogok. Vagy, ha ez így erős kérdés, amikor szabadok. De ilyesmit nem szokott kérdezni senki.

Ez olyan lenne, mintha egy gyerek születésénél arról faggatózna valaki a családban, közeli baráti körben, hol és hogyan, konkrétan milyen események mellett (alatt) élte át, fogta föl az ifjú szülő, hogy ami történik, mondjuk, a létezés legnagyobb csodája. Milyen volt a felismerés dramaturgiája? Mert nyilván volt, ugye, felismerés. De hogyan zajlott? Nem, épeszű ember azt kérdezi a szülőktől, alszanak-e. És ez nem slendriánság, még csak nem is felszínesség. „A nagy dolgoknak” – már itt tartanak a negyedik sportfröccs után, bármilyen híg a lötyty, már lehet ilyesmit a szájukra venni –, szóval a *nagy dolgoknak* csak szereplői, díszletei és jelmezei vannak. A rendező olyankor soha se néz oda, nincs megírva a szöveggönyv. Ami nem azt jelenti, hogy áll a színpad, hogy föltétlenül mozdulatlan a tér. A vak nem fehér ködöt lát, nem lát semmit.

A kulissza-szilánkok ennél persze jóval konkrétabbak. A helyi rézbarna férfiak trikóban vagy félmeztelen, fekete fecskében ülnek a csónakházban, az egyik

asztalnál kártyáznak, ulti. Nem mind szerelmesek a csaposlányba, csak a többség. A lány, aki mindenkiről tudja, mit iszik, dermesztően és elidegenítően szép. Mindene sok. Vagy: családok jönnek ki, vesznek a *büfé*ben dzsúzt, főzetnek kapszulás feketét, beszélgetnek, aztán a kikötői stégen bepakolnak a motorcsónakokba, és felhúznak a Körös-torokig. Ezek mind vannak, ahogy ilyenkor – a családokat látva – egy lehetséges másik élet is bekerül a fókuszba, az „így is lehetne élni” enyhén mérgező banalitása is fölvilan.

Vagy: az is *történik* még, hogy a férfinak lelkiismeret-furdalása van, amiért nem szólt a barátjának, hogy itt vannak a városban. A barátja pedig biztosan meg fogja tudni ezt, a nyári város magányos és visszhangos. Nem akar fájdalmat okozni, és nem is tudja majd megmondani, miért nem szólt. Egész délután a csónakházban ültek. „Tényleg? Odamentem volna.” „De akkor nem az lett volna, ami volt.” „Miért, mi volt?”

„Semmi.”